Ч. [illegible]9 (13.498). Львів, неділя 12. листопада 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українська мова в політичних процесах.

У звідомленнях з недавнього самбірського процесу ОУН відмітила вся преса факт, що Барановський зізнавав по польськи, а польська преса не забула завважити, що це вимок з дотеперішньої поведінки обвинувачених у всіх політичних процесах.

Виступ Барановського, зрештою згідний з його ролею в процесі, звернув увагу на мову в політичних процесах взагалі. Це факт, що обвинувачені в політичних процесах зізнають по українськи. Але окрім зізнань важною сторінкою цих процесів є мова акту обвинувачення, мова, в якій списується зізнання свідків і врешті мова, в якій звертаються до суду оборонці політичних обвинувачених.

У цілому ряді політичних процесів як УВО, так і ОУН списано не тільки зізнання свідків українців, але теж і зізнання самих обвинувачених та акт обвинувачення тільки в польській мові, а бувають дуже часті випадки, що й підписи українців[illegible] свідків і обвинувачених, покладені під пр[illegible]олами в польській мові.

[illegible]ємо докладного перегляду всіх тих [illegible]их процесів, і не можемо дати в тім напрямі зовсім певних дат. Але можна сміло ствердити, що серед цілої повені тих процесів, які велися в останніх часах, належали до рідких винятків випадки списання акту обвинувачення і протоколів зізнань свідків і обвинувачених також в українській мові. Памятаємо тільки кілька більших політичних процесів у Львові та на провінції, в яких бодай на головній розправі підсудні, без особливого впливу оборони, самостійно і свідомо домагалися пошанування своєї мови в повному обсягу.

Рівночасно подає преса спорадичні випадки, в яких обвинувачені-комуністи або члени комунофільських політичних організацій, ставлять цю саму справу в цілім її обсягу і домагаються від хвилини арештування і списання першого протоколу в суді чи прокуратурі зберігати права української мови, виготовляти акт обвинувачення і т. д. в українській мові. Бували випадки, що комуністи поляки або жиди промовляли на розправах тільки по українськи, а були й випадки, що виключено з такої партії члена, який у процесі за політичну діяльність, хоч сам українець, промовляв по польськи. Недавно подала преса вістку, що в Луцьку відклали великий процес комуністів тільки тому, що прокуратура не вспіла виготовити дотичних актів також в українській мові.

Разом із тим наводять наші оборонці у політичних процесах факти, що деякі лави присяглих суддів домагаються від оборонців українців, щоби промовляли по польськи, бо ніби лава присяглих не розуміє української мови, а як не розумітиме промови оборонця, то це вийде на шкоду обвинуваченого і справи, за яку відповідає обвинувачений. Цей натиск лав присяглих суддів на українських оборонців у політичних процесах іде територіяльно, від заходу на схід. Трапилися такі випадки в Перемишлі, у Львові, Самборі, далі в Стрию і т. д.

Цю справу трактують в нас, якщо йде про політичний ефект самого факту вживання мови в [illegible]ому житті відповідно до ідеольогії. Одні ставлять її так, що через постепенне і послідовне вживання мови свого народу на своїй національній території здобуваємо тій мові, тим самим і народові, політичні права, яких зміст у міру розвою нації щораз поглиблюється. Інші стоять на становищі, що все це справа другорядна, та що із здобуттям повних політичних прав для свого народу, буде також рішена відразу і справа мови. Визнавці цієї другої засади схильні не привязувати ваги до таких — на око дрібних річей, як якийнебудь протокол зізнань на поліції або в суді, акт обвинувачення і т. д., в українській мові, не говорячи вже про адресування часопису, іноді й найкрайнішого націоналістичного напрямку, бо їх адресують часто тільки по польськи.

Вправді мова це тільки одна з т. зв. автомістичних познак нації і з фактом самої мови ще не вяжеться ціле поняття нації і приналежности до неї даної одиниці. Одначе в умовинах сучасної дійсности мова це найважніша познака нації, виразник її культури і збірної душі, її прапор, престіж. Тут нема вибору. Або надаємо нашій мові значіння престіжу нації, а тоді нема іншого шляху, як тільки берегти цю мову все і всюди, а передовсім у політичних процесах, або кажемо, що мова не має значіння для самого поняття нації, а тоді треба щойно між собою зясувати ролю такої чи іншої мови або й тих мов, що їх вживає нація, а також ролю інших чинників, що складаються на поняття нації. Як досі стоять справи у нас, то мова є справді найважнішою ознакою нації. У цьому нема мабуть ріжниці між найбільше опортуністичними і найреволюційнішими нашими політичними групами. Значить, і треба надати українській мові першорядне значіння і шанувати її, шануючи престіж нації, саме серед політичної боротьби, так як чесний вояк шанує і береже свій прапор.

У всіх новочасних народів справа поставлена так, а не інакше і революціонери тих народів, чи це будуть ірляндці, фінляндці, чехи, поляки чи інші у всіх своїх національно-революційних виступах держали високо прапор рідної мови. Революційна ППС не забувала ніколи демонструвати за введенням польської мови в урядах Королівства, хочби згадати події 1905 року, коли за одну ніч на всіх державних, головно залізничих будинках появилися написи у польській мові і т. д. У липні 1847 р. повішено у Львові двох польських революціонерів, Вісньовського і Капусьцінського. Капусьцінський в обличчі смерти протестував, що „судовий допит вели у чужій мові (себто німецькій), а його поясьнювань і оборони в польській мові не прийняли". Дискутуючи з „Польскою Ґазетою" в серпні 1932 р. стверджує краківський „Час", що: „ніколи в найгірших часах, у найтяжчих комплікаціях, при найсуровішому гнеті не забула суспільність (польська) про народню честь і саме вперте обстоювання традиції, культури, м о в и... зробили даремними всякі замахи на наше національне (польське) істнування".

Розуміється, що таке вперте зберігання національної мови в найтяжчих для людини ситуаціях вимагає направду великої самопошани, глибокої культурної свідомости і почуття загальнолюдської вартости національної культури, свідомости ваги мови для розвою рідної нації, свідомости прав тої мови і значіння тих прав для здійснення незалежности нації, а врешті великої цивільної відваги даної одиниці.

Потрібна свідомість, що серед найлютішої боротьби мова це прапор. Схилити його можна тільки тоді, коли дана нація почуває свою силу. Так могли поступити нпр. англійські студенти на конгресі Міжнародньої Студентської Конфедерації у Варшаві восени 1924 р. Коли йшло про те, чи приняти німецьких студентів до конфедерації та признати німецькій мові права мови, вживаної на форум конфедерації, а цьому противилися делегації французьких, югословянських, румунських і польських студентів, заявила англійська студентська делегація, що годиться на те, щоби пануючою в конфедерації була французька мова (а не як досі, французька і англійська разом), а англійська враз з німецькою були би рівноуправнені, хоч у меншому, як французька, обсягу. Делегат англійців заявив це в почутті сили впливу англійської мови, кажучи, що все одно, в цілому світі розуміють його англійську мову і він не боїться закиду, що його вчинок непатріотичний.

Нації, що тяжко борються за своє національне істнування не можуть дозволити собі на такий жест.

У звязку з політичними оборонами та домаганням лав присяглих суддів, щоби українці оборонці промовляли по польськи, йдуть у колах української адвокатури живі розмови на цю тему. Дехто, ведений щирим і шляхотним загальнолюдським почуванням та високим розумінням ролі оборонця схильний на компроміс і такі компроміси мали місце. Треба, мовляв, говорити хочби по польськи, щоби рятувати підсудного, познайомити суд і польське громадянство з ідеалами, які має підсудний. При тому покликується на приклад давної царської Росії.

Одначе такого становища не можна прийняти сьогодні, в добі, коли реалізується нове право нації. У російській революції ішло в першу чергу про розбиття тюрми народів, абсолютистичної февдальної держави і вибореня прав людини і громадянина, піднятих французькою революцією. Сьогоднішні національно-революційні рухи йдуть далі. Сьогодні йде про здійснення права нації, а держави як Польща, що є членами Союзу Народів, не тільки зобовязані мировими трактатами берегти прав недержавних націй, щоправда прав мінімальних, але теж мають цілу систему мовного, точніше кажучи: національного законодавства.

У таких відносинах справа ясна. Всякий українець, що загалом береться до якоїнебудь політичної діяльности як член нації і в імя її прав і інтересів, а вже особливо національний революціонер, мусить у першу чергу думати — з огляду на наслідки своїх вчинків і діяльности — про те, щоби зберегти і високо держати прапор своєї нації, свою мову серед найтяжчих хвилин боротьби. Це мусить статися без огляду на наслідки. Інакше всякий борець за право нації заперечує відразу сам себе, свою ідеольогію і засуджує свою працю на невдачу та пориває звязок з нацією.

Д-р Роман Домбчевський.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. M. Młynarski i Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 289 czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 31. 10 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 554/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 6. listopada 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 31. 10. 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Diło" Nr. 289 z daty Lwów dnia 31. 10. 1933 zawierającego w artykule Zbliszena dijalnist między słowami bezpeky a riszającym znamiona zbr. z art. 93 § 1 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie! Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez tendencyjne określenie władz państwowych jako obcych i tymczasowych szerzyć hasła separatystyczne i dążyć do oderwania części ziem od Rzeczypospolitej. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokuł. Turkiewicz w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Припинення „Розбудови Нації“.

АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ У ПРАЗІ.

З Праги повідомляють, що там **припинила влада видавництво О. У. Н. „Розбудова Нації“.** Крім того в кругах української політичної еміграції переведено **численні арештування.** М. ін. арештували там, як повідомляють, — п. **Володимира Мартинця.**

—o—

Угорщина оферує Словаччині автономію.

Провідник словацької католицької опозиції о. Глінка оголосив у своїм партійнім орґані „Лідове Лісти“ ревеляції у справі оферти, яку одержали словацькі автономісти від угорського уряду. о. Глінка пише:

В наших руках находиться оферта угорського уряду, яка за поворот Чехословаччини до Угорщини обіцює дати автономію, подібну, яку мала свого часу Хорватія, дальше спеціяльні концесії, особливо в ділянці шкільництва, де викладовою мовою була би мова словацька, власну шкільну адміністрацію, словацькі полки зі службовою словацькою мовою та словацькими прапорами. Оферта зредаґована в чеській мові, прийшла на мої руки 25. жовтня.

„У відповідь на ту оферту маю тільки одну відповідь: Маємо за собою поверх 1000-літню неволю. Якби та оферта навіть відповідала мені особисто, я не міг би її принята ані допустити до того, щоби хтось інший приняв, бо вона походить з Будапешту, від якого не можемо приняти ніяких дарів ані добродійств“.

Хорвати просять допомоги в Рузвельта.

Секретар хорватської національної ради в Америці, священик І. Степанович передав у Білому Домі і в державному секретаріяті у Вашинґтоні, меморіял у справі Хорватії.

Під меморіялами є 250 підписів хорватських лідерів, американських громадян. Вони апелюють до американського уряду в справі допомоги для Хорватії, щоб вона могла добути самоуправу. Хорвати думають, що Америка, яка домагалась розбору старої Австро-Угорщини в часі світової війни і після війни, тепер обовязана стати в обороні Хорватії, яка мала самоуправу в чужій Угорщині, а тепер у „братній“ Югославії терпить неволю.

Публичні роботи в Америці.

Президент Рузвельт оголосив утворення орґанізації публичних робіт під проводом Гарі Гопкінса, щоби дати заняття безробітним. Орґанізація має дати працю 4-ом міліонам безробітних, що дістають тепер посередні або безпосередні підмоги. Уряд призначив на те покищо 400 міліонів долярів, а поодинокі стейти мають причинитися дальшими 200 міліонами. Рузвельт надіється, що до 16. ц. м. знайде працю два міліони безробітних, а решта пізніше.

—o—

Раут російських монархістів.

Російська монархістична орґанізація в Берліні влаштувала перед кількома днями, як подає „Іл. Курєр Цодзєнни“ раут у користь Червоного Хреста російських еміґрантів. Учасники рауту явилися в давних царських одностроях і ордерах. Саля була прикрашена прапорами царської Росії, а за почесним столом заняли місця довкола вел. княжни Вери Константинівної відомий провідник монархістів Авалов, б. гетьман України Скоропадський і кілька німецьких князів.

В колах давної російської аристократії коментують заповіджене подружя сина Скоропадського Данила з великою княжною Верою Романов, донькою вел. кн. Константина.

—o—

Вбивство короля Афґаністану.

БОМБАЙ, 10. 11. ПАТ. Надходять подробиці про вбивство короля Афґаністану Надір Кгана. Вбили його в палаті дворяни, що напали на нього, коли виходив з гарему. Дали до нього три револьверові стріли, опісля заштилетували його.

Санкції супроти Німеччини.

ПАРИЖ, 10. 11. ПАТ. У парляментарній дебаті над інтерпеляціями в справі німецької політики мін. Бонкур відповів м. ін., що на випадок якби Німеччина оперлася контролі зброєнь, то сиґнатарі льокарненського пакту застосують арт. 14. пакту. На питання, чи уряд передбачає мілітарні санкції, міністр відповів, що після вичерпання всіх економічних санкцій Франція мусітиме порозумітися з державами щодо застосування інших санкцій.

Розбройні наради.

ЖЕНЕВА, 10. 11. ПАТ. Президія розброєної конференції зібралася сьогодні після двотижневої перерви. Гендерсон предложив проект дальших праць і запропонував створити комітет, що зложить комісії рапорт, які части конвенції відослати комітетові. В склад комітету увійшли представники В. Британії, Франції, Італії, Польщі, Еспанії та Норвеґії.

Невдачі колективної господарки

Не зважаючи на загально прихильні вісти про найновіші жнива в Росії, спеціяльна каблеграма до американської ґазети „Сан“ доносить з Москви, що жнива на Кавказі не дали більшовикам тієї кількости збіжа, якої вони надіялися. Урядова „Правда“ твердить, що Кавказ доставив лише 35 відсотків тієї кількости збіжа, до якої Кавказ був зобовязаний. Причиною цьому має бути те, що урядовці на колективах не вміють сили приневолити „кулаків“ до видатної праці. Уряд обжаловує також одеську і дніпропетровську округу в саботажі за те, що вони не виповнили предналогу. Кореспонденція каже, що в цілій Радянській Росії мало бути обсіяних це 12,200000 акрів землі, і з того 6 міліонів у згаданих обох округах. Московські „Ізвєстія“ повідомляють, що на цю осінь призначено до обсіву в цілім Радянськім Союзі 93 міліонів акрів землі, а з того обсіяно 87 відсотків.

В західній Сибірі колгоспи доставили лише половину зі своїх репартицій збіжа до половини місяця жовтня, а в околиці Уралю доставили лише 46 відсотків. Тому, що уряд не подає кількости в тонах, годі знати, кілько збіжа не стане в цілому Радянському Союзі.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З 12. ЛИСТОПАДА 1933.

АНРІ ПУЛЯЙ.

Микола Глущенко.*)

Глущенко є справжнім малярем, що має вроджений талант, певну техніку, просту, але багату палітру, а передусім темперамент і вміє працювати невпинно.

Це все приходило мені на гадку, коли кілька днів тому я в ателіє мого друга Глущенка переглядав його картони й полотна, що він мені їх показував перед висилкою на празьку виставу.

Я пізнав його по його приїзді з Німеччини, біля шість літ тому, де він перебував 1923—5 рр. Селянський син, уроджений 1901 р. на Україні, він змалку вже покривав рисунками кожен шматок паперу, що попадав до рук. Хтось, доброї гадки про його талант, що пробивався з його рисунків, допоміг йому виїхати до Берлінської Академії. Берлінська Академія зовсім не дає більше геніяльности, як і наші академії тим, що ходять до них. Усеж інтеліґентний учень учиться там рисунку, що йому не вдається у Франції і що радше його забуває, якщо має нещастя повірити в т. зв. навчання.

У Німеччині Академія обік підупалих метод, з якими ще там числяться, має ту перевагу, що вона є свого рода лябораторією. Отже при зустрічі з нею не все пропадає. Ясно, малярство Глущенка з того часу є репрезентативне для напрямку навчання згаданого малярства. Дуже цінений своїми професорами і завсіди діставав він побажання з нагоди кожної вистави, та всеж йому молодому скоро стало ясно, що він не зможе висловитись увесь під ярмом своїх навчителів і знайти своє „я“, крім може засохлих формул мистецтва, що не відповідалиб ритмові життя. Бо не можна виробити генія з малярства типу Дірера, Гольбайна або Кранаха.

Це значилоб бути або Дірером, або Гольбайном, або Кранахом.

Ну, а як хтось не може їм дорівняти, у наш час... старається бути лиш собою. Глущенко так і подумав одного дня, що три роки Академії це вже досить. Він прийшов до нас, один із перших українців, щоб докинути своє імя до кількох із тих, що прийшли звідсіль до Парижа і що їх групу назвали слушно „Паризькою Школою“. В кожному разі ця школа була безумовно свобідна... Не було там ні навчання, ні шкільних доглядачів. Полотна Глущенка скоро появились в „Осінньому Сальоні“ в „Незалежних“, в Туїльрі і на багатьох виставах, в Остенді, Міляні, Римі, Стокгольмі і багато-багато інших містах.

У нас, у Франції його власні вистави були в 1926—32 рр. і вони дали його пізнати любимцям мистецтва як маляря; як рисівник він менше відомий, головно лиш двома серіями літографій, що вийшли в альбомах, що всеж показували не все обличча його цікавого таланту. Ці речі навіть, здавалось, перешкоджали йому вповні розвинутись і змушували товктись на одному місці, де він блистів і за яким справді побивалися. На щастя, Глущенко побачив, що і тут він попаде в сліпу вулицю і кілька студій на відкритій природі його визволили. Йому завдячуємо у Франції кілька найкращих пейзажів, повних вібруючого руху. Він зумів у них передати тремтіння, якого ніхто не вмів. Дехто пригадував з нагоди деяких його полотен, що він їх привіз з Провансу, про японізм. Слово невластиве, але дає зрозуміти те, що хоче сказати. Є в його малюнках прецизність лінії, її ріжноманітність, свобідно еліптична форма композиції, що цікаво нагадують здалека чудову графію японців. Зовсім припадкова асоціяція, та, додаймо, вона дає враження більше безпосереднє, як реальне. При порівнанні, ця подібність появляється, розуміється, більше суґґерована, як вона є в дійсності. Є в Глущенка щось нервового і водночас щось зрівноваженого. Уперта воля стоїть за кожним його найменшим ескізом. Роля припадку є безмежна, не вважаючи на враження успіху, якого не можемо собі розяснити.

Вже його пейзажі й акти поставили його на боці, як одного із мистців, що вміють рисувати і часто можна відгадати з його речей, що мистець бореться сам проти деякої точности, що ось-ось готова йому знищити ефект рельєфу. Я бачив, як він відкинув малюнок, що мав дещо „заморожену“ форму, тому, що рука мистця-ремісника була занадто слідна.

Часто і маляр і рисівник в одній особі так попадають у суперечності тоді, коли полотно починає жити. Найменша податливість — і повстає розбіжність, що її лиш сам мистець може спостерегти, та що всеж істнує. Всі ті, що пройшли шкільне навчання добре це знають. І так є теж в інших ділянках експресії, однаково і в літературі й музиці. Це й є виясненням усього строгого малярства, що повне інтенції і пристосування, певного ремесла, як у швайцарця Годлера, Леона Фредеріка (бельгієць), або в нас у Люсієна Сімона.

Глущенко імпульсивний, і, правду сказати, має клопіт з тією імпусивністю лиш у портреті й акті. Його пейзажі й композиції не піддаються цьому рискові. А рисунок ще менше. А рисунок це ділянка, де Глущенко спеціяльно визначається і належить до найкращих рисівників нашої доби і є один із найплодовитших

*) Вступ видатного французького мистецького критика про нашого маляря з монографії, що недавно вийшла в Парижі: Henry Poulaille: **Gloutchenko.** Editions „Le Triangle“. Paris.

Ревізії й арештування.

ЛЬВІВ.

Дня 10. п. м. коло год. 6. рано перевела поліція основну ревізію у п. Карла Мулькевича, редактора „Спортових Вістей“, вул. Кентшинського 10. Ревізія тревала півтора години. Поліція не заквестіонувала нічого і вийшла з нічим.

Того самого дня і в тій самій годині перевела поліція ревізію в помешканні д-ра Голубовського (Бляхарська 11), після чого арештувала його сина-студента Андрія та абс. медицини Балтаровича Володимира.

СКІЛЬЩИНА.

У днях 6.—7. ц. м. перевела поліція ревізії в кооперативі „Дуброва“ і в абітурієнта семин. Омеляна Онуфрова у **Корчині Рустикальнім.** Арештували Омеляна Онуфрова та крамаря Василя Сойку. Крім того була ще ревізія в Омеляна Сойки, брата Василя, після якої арештували теж Омеляна. Арештованих відставили до вязниці у Стрию.

В **Синевідську Вижнім** арештували студ. Струганика Гната, якого забрали теж до слідчої вязниці у Стрию.

БУРШТИН.

В **Бурштині** арештувала поліція В. Купчинського і М. Гориня та відставила їх до слідчої вязниці в Бережанах.

РІВЕНЩИНА.

В ночі з 5. на о. ц. м. в м. **Рівному й околиці** поліція перевела численні ревізії й арештування. В **Рівному** арештували: В. Ярмолюка, Гр. Андрущенка, А. Кулячка, Сергія Гонтара, П. Либака, Ст. Ворника; з **Клеваня:** Мотика, М. Зиневича; з **Оржева:** Данилюка К., Ємця, Костюка, Данилюка П.; з **Корнилівки:** Ніцеля, Завадського; з **Бечва:** Е. Серветника, Овсійчука Якима, Журавлеву Т.; з **Тютькович:** В. Кузьминцівну, П. Дзедзеля, Ол. Бедринського; з **Ходос:** П. Чортова, П. Огородника. Після 6-денної слідчої вязниці звільнили всіх з тим, що Т. Журавлева, П. Данилюк, Я. Овсійчук і Е. Серветник мають зголошуватися що-тижня до поліції. Ревізії й арештування ці переведено під замітом приналежности до ОУН.

—o—

День жалоби і протесту.

ДРОГОБИЧЧИНА.

Дня 29. X. ц. р. відправив о. парох у **Стебнику** торжественну Службу Божу на інтенцію нещасних наших братів за Збручем, відчитав пастирський лист і виголосив відповідну проповідь. Опісля була панахида за померлих з голоду, при чім зібрано 30 зол. На зборах ухвалено протестні резолюції, які підписали всі установи. Члени Кружка „Рідної Школи“ і „Союзу Українок“ відбули сходини окремо й ухвалили відповідні резолюції; удали теж окрему збірку.

КОПИЧИНЕЧЧИНА.

В місточку Сухоставі, пов. Копичинці, відправив о. парох торжественну Службу Божу, на якій виголосив відповідну проповідь. Опісля була панахида. На зборах членів місцевих установ принято протестні резолюції, що їх підписали не тільки управи всіх установ, але й маса громадян.

Я не думаю, що досі критика звернула достаточну увагу на ті рисунки, виконані тушею й підвищені акварелею. Є в Глущенка чудова серія графічних нарисів, що повні життя, надихані й присвячені життю залізничих шляхів. Відїзди потягів, робітні, нариси робітників, види рейок, все повне руху, види річних каналів, вулиць. Є там відтворена атмосфера, зрозуміння динаміки сучасного життя, почування „людського“, що все разом нас захоплює. Мені здається, що я не бачив досі нічого подібного до цих похмурих пейзажів, двірців, де бачимо тільки перелетне життя, де, здається, лиш дими є в себе дома, розстеляючи свої імлисті серпанки і де перетинаються рейки на перехрестях. Головно потяг у повному розгоні, пробігає, тягнучи за собою довгий сувій диму. Це — малюнок, що дає враження сили, своїм образом справжньої поезії. Ми зовсім у світі дійсности, та через магію скорости, через протяжність ритму, це все стає казкою.

Глущенко вміє віддавати всю цю атмосферу в її складности.

Ось один його рисунок: старий двірець, повільне життя, маневрування паровозів, декілька занятих залізничників і вугільні журавлі — єдині діяльні істоти. Видно виразно любов мистця до цієї всеї лихоманки праці, до цієї чудової модерної поезії. Кіно показало нам (як і фото) поезію залізничих рейок, та вони їх радше скопіювали, як висловили. Глущенко цю поезію висловлює. Придивіться також на його дорівочні нариси, на річні ґалери чи вантажні авта. Що за прецизія, навіть у найменших листках із бльок-ноту!

Ах, ці види Сени, ці вуличні закутки.

Пер Мак Орлян назвав нашу добу добою соціяльної фантастики. Глущенко належить власне до цих нечисленних, що пробували добути її навеох.

Переклав **М. В.**

„Виступаємо на політичну арену...“

„ПЕРЕМОГА“ — СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ДВОТИЖНЕВИК.

Коли п. Дмитро Паліїв, б. посол та член ЦК й Екзекутиви УНДО, почав в той спосіб поводитись у своїй партії і проти своєї партії, що врешті партія мусіла його виключити, — вся суть конфлікту полягала в тому, що п. Паліїв ніколи ясно своїх поглядів не прецизував і що ніхто ніколи ані в партії ані поза нею не знав, чого п. Паліїв хоче, який є **зміст** його опозиції. Коли всі зусилля довідатись про це на партійному терені завели та коли одночасно **форма** опозиційних виступів п. Паліїва ставала для парт. життя нестерпною, Дмитра Паліїва — як відомо — виключили з партії. Це було 15. липня ц. р. Він почав тоді сам називати себе лідером „Ідеольогічної Групи Нового Часу“, — але знову таки всі ми даремне очікували вияснення, який є ідеольогічний зміст тої групи і що вона собою уявляє. І тому з почуттям справжнього вдоволення чули, що ось приготовляється окремий пресовий орган тої групи: ось — гадали ми — може аж тепер довідаємось, які суттєві політичні ріжниці казали тій людині розбивати політичну організацію, в якій стільки літ вона грала одну з провідних роль, на якій політичній плятформі та людина гадає проаналізувати нову групу чи партію і чи справді між УНДО та п. Паліївом і його прихильниками є таке суттєве політичне розходження, що спільна мова неможлива.

Аж 1. листопада ц. р. появилося 1. число давно заповідженого і довго вичікуваного часопису: невеличкого двотижневика **„Перемога“.** Але „краще пізно ніж ніколи“, і тому те пізне перше число „Перемоги“ брали ми до рук як свого роду політичний документ, вистачаюче вартний того, щоби з ним докладно познайомитися і поважно його трактувати. І зазнали розчарування, якого не предсказували навіть найбільші „песимісти на пункті Дмитра Паліїва“...

Перше, що кидається у тому новому журналі у вічі, це якась хороблива мегальоманія його видавців проявлювана у напушеному, претенсіональному тоні всіх редакційних заяв, статтей і покликів, яких зміст — пуста бомбастична фразеольогія. З „Перемоги“ довідуємося, що її видавці „виступають на політичну арену“ як „Організаційна Комісія Фронту Національної Єдности“, при чому про цей факт повідомляють громадянство чимсь у роді маніфесту чи універсалу, який неначе проголошує нову епоху в житті українського народу. Свою політичну плятформу „Перемога“ і її видавці формулують у 8-ми точках, названих високопарно „Наші тези“: дитиняча наївність, яка відкриває Америку, позі на вченість, хитрість білими нитками шита та ребуси мабуть самим авторам незрозумілі, — це складові частини „тез“. Як „наша ціль“ названі там (чомусь аж на 3-му місці) національні ідеали, які чейже творять першу точку всіх істнуючих українських політичних партій. В іншій точці маємо таке відкриття, як те, що „в основі господарського життя мусить стояти праця“. Але що значить ніби „організувати політичне життя на границі Сходу і Заходу“ (Евразія?!), і яка глибока мудрість скрита у фразі, що культурно-освітнє життя і виховання молоді має іти „плановo по лінії змагань нації“?! Світоглядом організаторів „Фронту національної єдности“ є — як вони заявляють — націоналізм, але забули вони, що поняття націоналізму надзвичайно широке, що є цілий ряд ріжних націоналізмів і що інтерпретація націоналізму буває дуже ріжнородна. Протидемократична мода проявлена у тих тезах у реверансі під адресою диктаторського „проводу“, — знову з маленьким перекрученням історичної правди, що диктатура тільки тоді „чинить націю сильною“, коли вона виринає з ідеї, сильної індивідуальности диктатора, і коли цю індивідуальність бачить і признає не лише сам один кандидат на диктатора... Не знаємо теж, чому інтереси нації мають стояти лише „понад соціяльні інтереси станів“, — і не класів...

Є врешті в тих „тезах“ і два пікантні моменти з уваги на підпис під „тезами“ також одного священика, віцеканцлера греко-католицької митрополичої консисторії: Точка 3-а каже, що „релігію вважаємо скарбом Нації і визнаємо конечність релігійного зединення всіх українців“, — але нема там ні слова про греко-католицьку церкву і тому можна би думати, що зединення всіх українців у Православній Церкві також вдоволило би о. Михайла Блозовського! Другий пікантний момент з подібної матерії криється у 7-ій „господарській“ точці. Читаємо там м. і. таке: „визнаємо право власности на землю тільки за тими, що на ній працюють...“ Іншими словами і о. віцеканцлер св. Юра видно не має нічого проти вивласнення митрополичих, ерекціональних і монастирських дібр...

Як на 8 точок, зібраних у 20-ти рядках друку, тої саламахи рішуче забагато. Хаос ще більший, коли приглянемось призвищам, підписаним під „тезами“. Як голова „Організаційної Комісії Фронту Національної Єдности“ виступає п. Сильвестер Герасимович, б. директор „Центросоюзу“, той самий, якого п. Дмитро Паліїв найзавзятіше поборював у „Новому Часі“ у звязку з відомою „вічною“ доляровою совітською позичкою та аферою Цісика і якому ніхто інший, тільки саме п. Паліїв виробляв у прилюдній опінії марку радянофіла. Нині п. Герасимович є головою п. Паліїва, а п. Паліїв — його секретарем. Як члени Організаційної Комісії підписані: згаданий уже о. Михайло Блозовський (було б для престіжу гр.-катол. духовенства дуже добре, щоби хтось авторитетний повідомив широке громадянство про те, що о. Блозовський репрезентує у тій імпрезі лише свою особу), б. посол Володимир Кохан та директор „Достави“ інж. Любомир Савойка... До того товариства треба ще хіба дописати відповідального редактора офіц органу нової націоналістичної політ. групи, п. Едварда Жарського, який перші кроки „на політичній арені“ ставив тоді, коли всупереч постанові цілого українського студентства вписався на польський університет і стягнув на себе бойкот...

Не вдовольняючись проголошенням самих лише „тез“, Організаційна Комісія Ф. Н. Є. (цим разом уже без підписів) оголосила ще — на черговому місці в „Перемозі“ — „Наше Слово“. Писане те „слово“ у тому самому тоні й стилю та з рівновартним змістом, що „тези“. Ось зразок того „скромного“ стилю: „...сила нової віри, віри в Націю, вогненною лявіною котилася по цілому світі й заливає та нищить спорохнявілі ідеали“...; „виступаємо в моменті, коли нації стають монолітами та своїм неймовірним розгоном вперед загрожують поторощенням кожному, хто в цю хвилину остає на старих позиціях“; „підсилювані величніми моментами минулого, стаємо під прапором Націоналізму, щоби сталити волю і мускули міліонів та з міліонів добувати один могутній такт, яким на всіх ділянках мусить пульсувати життя нації...“ І т. д. і т. д. Змалювавши розпучливе сучасне становище українців, автор (чи автори) вичисляє у трьох точках лише одного винуватця: українські політичні партії. Винуватий наш „немічний і бездільний“ національно-політичний провід, дарма, що впродовж довгих літ поважний вплив на нього мав п. Дмитро Паліїв, член проводу; винуваті політичні партії, які „роздрібнювали суцільний національний організм“ або намагалися механічно обєднувати маси“, дарма, що ще рік

ава тому чейже сам п. Паліїв проголошував для УНДО засаду „концентрації національних сил“ шляхом „сидження на двох стільцях“ (буквально!); винуваті партії тому, що лише „доскакують до фактів“, дарма, що тічну змінливість поглядів, хиткість і крутійство вносив у провідну політ. партію вічно пише п. Паліїв. Нині своїм завданням ставить „Перемога“ (п. Паліїв) „організувати молоде покоління“ та починає ту організацію від мішка плоских компліментів, даючи доказ дуже низької оцінки нашої молоді, яка на компліменти береться. Забула „Перемога“ зазначити, що коли молодь відсахнулася від політ. партій, то дивна заслуга у цьому п. Паліїва, довголітнього референта справ молоді в УНДО. І проголошує „Перемога“ „фронт національної єдности“ — після того, як п. Паліїв з того фронту виломився і виловлює із нього без найменшого розбору до свого „фронту“ ріжних малькотентів, та виповідає боротьбу партійництву в той спосіб, що творить нову партію...

З природи й техніки.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАРИК НА ЛИСТОПАД.

Ще на початку місяця день довгий майже на 10 годин, зате під кінець місяця наша денна зірка обдаровує нас своїм теплом і світлом ледви протягом вісьмох і пів години. Зачинається зимове півріччя, а вечірній вид неба вказує нам також на близький початок зими.

Підчас сумерку можемо ще розпізнати на західній стороні неба літні констеляції. Атаір в Орлі, Воляр, Північна Корона та Геракль шлють нам прощальний привіт. Щойно з кінцем лютого ці констеляції появляються знову на небозводі як вістуни близького початку весни. Также планети Венеру й Марса, що світять майже над полудневo-західнім горизонтом, можна обсервувати тільки вчасним вечором. Протягом листопада час, підчас котрого можемо бачити Венеру, більшає. На початку листопада ця прегарна вечірня зірка заходить вже півтора години після заходу сонця, зате на кінці листопада щойно після трьох годин перебування на небозводі, себто після 18,30 год.

Вечором видно ще планету Сатурна, що перебуває на области констеляції Козорога. На початку листопада Сатурн заходить біля 22-ої год., а кінцем місяця зараз після 20-ої год.

Біля 22-ої год. світять над західним і північно-західним овидом дві ясні зірки: Атаір (з констеляції Орла) та Вега (з констеляції Ліри). Над Вегою світить сузіря Лебедя, а ще вище поблизу зеніту находиться Кассіопея. Також майже в зеніті, зате по полудневій стороні є сузіря Андромеди з відомою великою мряковиною, що її можна побачити навіть голим оком.

Біля Кассіопеї і Андромеди світить констеляція Персея зі змінною зіркою Альголем себто бетою Персея. Звичайно Альголь світить блеском 2,3 величини себто як небесне тіло середнього блеску. Одначе в регулярних відступах часу лучається, що ясність Альголя маліє, в пять годин після початку цего процесу наступає хвиля мінімум, зірка світить тільки блеском 3,5 величини, це значить є ледви видима голим оком. Вже по короткім часі зачинається відворотний процес — блеск Альголя росте. Ціле явище зміни блеску тревае майже 10 годин, після чого блеск зірки є протягом 59 годин постійний. Дещо нижче Альголя світять сузіря Візника та Бика з гарними групами Гіяд і Плеяд (Квочки). На сході появилися вже в цілій своїй величі констеляції Оріона і Близнюків, типові представники зими.

Що до планет, то Юпітер прикрашує ранній небозвід (на початку місяця Юпітер сходить коло четвертої години, на кінці місяця перед третьою годиною). В останній декаді місяця можна обсервувати перед сходом сонця Меркура.

Між 10. і 17. днем листопада земля переходить через область орбіти рою спадаючих зір (метеоритів) Леонідів. У цім році будемо може свідками обильнішого спадання Леонідів тому, що земля стрічається з головною групою цього рою.

НЕБЕСНА ІЛЮМІНАЦІЯ З 9. ЖОВТНЯ Ц. Р.

9. жовтня ц. р. заобсервували майже всі астрономічні обсерваторії Европи незвичайно обильний упадок метеоритів. І так астрономічна обсерваторія в Гамбурзі начислила між 19. і 20. годиною цего дня 400 спадаючих зірок, між 20. і 21. годиною 5016 метеоритів, між 21. і 22. годиною 7784 спадаючих зірок, між 22. і 23. годиною 392, між 23. і 24. годиною 192 метеорити, себто біля 14 тисяч метеоритів протягом 5 годин.

Коли обсервувати такий рій, то видається, немачеб усі зірки такого рою вибігали з одної точки на небі, т. зв. радіяційної точки. Для метеоритів з 9. жовтня ц. р. удалося астрономічним обсерваторіям у Берґедорфі та Почдамі вперше в історії астрономії сфотографувати їх радіяційну точку. Находиться вона між зірками ні і дзета констеляції Змія.

Обсервація роїв і їх доріг навела на здогад, що метеорити це розсипані маси, що творили колись або творять ще нині ядро якоїсь комети. Цей погляд висказав вперше італійський астроном Скіяпареллі, а обсервації потвердили його погляд: напр. роєві Леонідів (в листопаді) відповідає комета I. з 1866 р., роєві Персеідів (що падуть в серпні) відповідає комета III. з 1862 р. Періодична комета Белі розпалася у 1872 році на дві части, що порушувалися якийсь час побіч себе; від цього часу цеї комети не видно, одначе замісць неї повстав рій спадаючих зірок Андромедаідів (себто метеоритів з радіяційною точкою у констеляції Андромеди). Знаємо нині також, що рій Акваридів біжить слідом комети Геллея.

Якаж комета була причиною небесної ілюмінації в 9. дні жовтня цього року? Елементи дороги цього рою метеоритів вказали на те, що причиною їх упадку є комета Джіякобіні-Ціннера, відкрита ще в 1895 р. Ця комета розсипається, а її розсипані дрібненькі відламки кружляють разом з кометою довкола сонця. І саме 9. жовтня ц. р. дорога землі перетинала дорогу цеї комети, що залишила за собою на своїй дорозі велику кількість метеоритів. Притягаюча сила землі прірвала цілий рій тих дуже маленьких тіл, вони почали летіти на нас з величезною швидкістю, розпалилися і розсипалися в порох при першій зустрічі з нашою атмосферою.

Причиною цього, що комета Джіякобіні-Ціннера розсипається, слід уважати ділання планети Юпітера на цю комету. Внаслідок цього ділання від комети відділилися поодинокі її частини, які по части біжуть перед ядром комети, по части за ядром комети. 7 літ тому, себто 9. жовтня 1926 р. земля стрінула саме рій метеоритів, що бігли перед кометою. Згідно з оцінкою астрономів 9. жовтня ц. р. упало на землю кільканацять міліонів метеоритів, ваги 10.000 тон. При цім треба тямити, що метеорити є чужинцями в нашій планетній системі. Походять вони з міжзоряних просторів, зі світа неподвижних зірок!

А. Л.

З життя православної церкви.

„Добродійства“ для українців.

Митроп. Денис вважає, що його пастирська праця серед українського населення в повному порядку і вираховує „добродійства“, зроблені ним в інтересах українців. Отже мусимо виявити ці добродійства.

У перші роки істнування Польської Церкви благословлено переклад богослужбових текстів на мову українську і в 1924 р. Синод благословив уживання української мови в богослуженні, — так пише митр. Денис у свому листі. Але одночасно Почаївський Зїзд 1927 р. і розпорядки дух. консисторії наказували не допускати української мови до богослужбового вжитку, — про що свідчать офіційні документи, і навіть сам лист, у котрому грубо підкреслено, що „богослуження повинно й надалі відправлятися мовою церковно-славянською“, розуміється в її московсько-суздальській вимові, а проповідями мовою російською.

Засновано комісію для перекладу богослужбових текстів на мову українську, — так пише митр. Денис. І ця комісія досі не переклала й не видала навіть коротенької молитви, — так каже дійсність.

Видано підручники Закону Божого мовою українською — зазначує митр. Денис; і ні одного підручника для середніх шкіл, а духовенство, за малим виїмком, вчить Закону Божого не тільки в школах середніх, а й нижчих мовою російською, або польською, — про це [illegible] офіційних [illegible].

Впроваджено українську мову в шкільне навчання у Волинській Духовній Семинарії, — а її ректора, якого старанням це осягнено, постійно переслідувала митрополія, вкінці звільнила та дала на його місце москаля. Зі студіум теольогії проф. Івана Огієнка звільнено, і щоби позбавити його можливости повороту, скасовано навіть катедру церковно-славянської мови, традиційної мови первоучителів славянських — Кирила і Методія...

Дозволено панахиди по гетьмані Мазепі, — а в церквах 20. серпня ст. ст. продовжують співати стихирі за урочистим богослуженням про „втораго Юду“, „треклятаго отступника Мазепу“.

Дано благословенство Товариству ім. Петра Могили — і ніякого значіння його голосові не надається. Нарешті — нагадує митр. Денис — призначено епископа українця, і йому, як відомо з „Воскреснаго Чтенія“ (1932 р. ч. 27., стр. 431) і з дійсности, не дано ніяких прав, навіть права відвідувати сільські парохії, так, що цей епископ не має і тої компетенції, що перший-ліпший повітовий протоєрей, або декан.

„І багато іншого зроблено“ (для українців), нагадує цілій Православній Церкві в Польщі митр. Денис. О, так — зроблено: парохії засипують російською літературою та російськими часописами; всі значніші церковні становища обсаджено росіянами і тільки деякі — українцями типу „буракового министра“; Духовну Консисторію перетворено в російську станицю для матеріяльного визискування української релігійности та для ідейного верховництва церковною русифікацією. Хібаж це не багато?!

Усіх цих благ українці — бачите — не помічають. Бо — пояснює митр. Денис — „національний фанатизм цілковито осліпив їх“ та „побуджує недостойно обвинувачувати нас — єрархів — в якійсь незрозумілій у теперішній час „русифікації“... Але найстрашніший прояв їх зіпсуття — домагання епархіяльного епископа. „Що це означає? Спокійно подумайте!“ — апелює до цілої Церкви митр. Денис.

Так, це означає страшну річ: міліони золотих, зібрані з Волинської епархії, при допомозі податків з парохій, шлюборозводових процесів, дозволів на шлюби, продажу свічок та вина і т. д. і т. д., попливуть у чужу кишеню, російській пресі буде замкнений доступ на Волинь, а наслідки праці духовенства і консисторії прийде кінець. Загроза, справді, дуже велика, є від чого хвилюватися і задля чого алярмувати!

Ант. Гірський

Нове повстання на Кубі.

Про кроваву ніч на 8. ц. м. в Гавані наспіли такі подробиці. В повстанні беруть участь збунтовані вояки, поліція і прихильники організації А Б Ц. Повстанці обсадили три форти під містом. Полковник Батіста кермував особисто з панцирного самоходу атакою на порт Сан Амброзіо. Канонірка „Патрія“ і „Куба“ піддержували атаку від моря, одначе привитані артилерійським вогнем мусіли завернути. Так само американські контрторпедовці мусіли швидко відступити поза лінію вогню. Повстанцям помагають люди, що напливають з краю, одначе мало мають зброї та амуніції.

Гавана пережила страшну ніч. Зі всіх усюдів роздавалися стріли й експльозії. Серед загальної стрілянини по вулицях кружили панцирні самоходи з рефлекторами. Досі начислено 70 вбитих і 250 ранених. 400 повстанців взяли урядові війська в полон.

Злука з нутром острова перервана. В кількох місцях знищено залізничі шини. Повстання вибухли теж в менших містах. Повстанці домагаються повороту б. президента Чеспедеса, якого Зл. Держави уважають досі одиноким правним шефом кубанського уряду. Біля Куби находиться тепер 11 менших американських воєнних кораблів.

НЮЙОРК, 10. XI. ПАТ. Американський воєнний корабель „Віомінґ“ відплив із Флориди до Гавани.

ЗАБОРОНА ЗБОРІВ.

ВІДЕНЬ, 10. XI. ПАТ. Рада міністрів заборонила уладжувати прилюдні збори та походи в дні національного свята.

—o—

ВБИЛИ, БО БУВ ГНОБИТЕЛЕМ.

РИМ, 10. XI. ПАТ. „Месаджеро“ помістив інтервю з бувш. королем Афганістану Аманулою. Він зазначив, що Надір Шах за час свого недовгого володіння гнобив страшно нарід і звів зі світа чимало людей, які могли йому противставитися. Ці злочини витворили положення в краю та стали причиною вбивства Надіра. Події в Кабулі доказують, що ідея нац. незалежности та поступу, якої він був представником в історії Афганістану, не вмерла, а живе та визнає її вся молодь.

На запит, чи міг би обняти владу в Афганістані, Аманула відповів, що не знає, на яких основах опираються права спадщини Надірових синів, хоч усе готов служити батьківщині.

ЕКСПОЗЕ МІН. КАНІ.

БУДАПЕШТ, 10. XI. ПАТ. Міністр закорд. справ Каня на засіданні комісії нижчої палати виголосив експозе, присвячене його подорожі по Близькому Сході. Міністр ствердив, що криза поширюється щораз більше та загрожує вже мирові в Азії. Обговорюючи мадярсько-турецькі відносини, міністр підкеслив, що при обговорюванні балканських справ устійнили контакт між обома урядами. Метою його подорожі до Софії було не заключення пакту, а запевнення Болгарії про приязні почування Мадярщини. Основою закордонної політики Мадярщини є мирна ревізія. Мадярщина не має союзників і не хоче союзів, має лише приятелів. В австрійські справи, як досі, так і на будуче не будемо вмішуватися. Опісля міністр обговорив справу виступлення Німеччини з Ліги Націй, вислідн розбройної конференції та наслідки, яких треба сподіватися.

Тієї частини промови міністра офіціяльний комунікат не подав. Це викликало ріжні коментарі. В дискусії промовляли провідник опозиції Екгардт, соціялістичний посол Бухінгер і гр. Бетлен.

По широкому світі.

— У Софії помер на 67 році життя бувший болгарський премієр Андрій Лапчев. Нездужав на рака.

— У Варшаві перебуває інкоґніто Колонтай, більшовицька дипльоматка, бувш. посол у Штокгольмі.

— Комісія, що займалася в Гаві ревізією соц. політики ствердила, що соц. партія не повинна бути пасивною на випадок війни.

— Австрія хоче відібрати горожанство т. зв. східнім жидам.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ВАРШАВСЬКИХ ВИЩИХ ШКОЛАХ.

У вищих школах у Варшаві прийшло в пятницю до нових протижидівських заворушень. Ще в четвер ендецька молодь роздавала протижидівські летючки в політехніці, школі сільського господарства та вищій торговельній школі. Прийшло теж у четвер до авантюр у гол. школі сільського господарства, де старалися бити жидів і викидати їх із викладів.

У пятницю в гол. школі сільського господарства прийшло до ще більших авантюр, тому ректор припинив виклади на необмежений час. Також у варшавській політехніці побили в пятницю кількох жидів. Ректор припинив виклади

—o—

НОВИНКИ

— ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ **в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 567 3—3

— **Загрожений наш бастіон.** Жахлива ситуація, яка витворилася на Лемківщині, грозить повною загладою цьому нашому найбільше на захід висуненому бастіонові. Усе українське громадянство мусить освідомити собі вагу положення, а до того поможе йому брошура „Лемківська Проблема", написана родовитим лемком. Ціна 30 сот., порто 5 сот. Замовляти: „Дружина" — Lwów, skrytka poczt. 323. (Конто ПКО 410.928). 555 5—7

— **Недавно долучено** до нашого часопису чеки Т-ва Прихильників Освіти, щоби влекшити пересилку датків, вписового і вкладок до Т-ва. Прохаємо їх не марнувати і переслати навіть найдрібніші датки. Масові — хочби й дрібні — жертви будуть великою поміччю для Товариства. 576

— **Михайло Голинський** у четвер, 9. листопада у львівському міському театрі зовсім не виступав і тим самим не міг співати партії Каварадоссі в „Тосці". Того дня наш співак мав концерт в одному з наших більших міст у краю. На диво пресові комунікати управи міських театрів до останньої хвилі інформували, що в „Тосці" співає М. Голинський. Наслідком того і в нашому органі появилася раз згадка про цей виступ на основі хибної інфромації театрального пресового комунікату.

— **Самоврядні вибори** на терені тернопільського воєвідства відбудуться в тринять кількох містах 10. грудня ц. р. Вибори в Збаражах і Підгайцях відбудуться пізніше.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Відукраїнізація.

Наркомос Затонський засів у міністерськім фотелі і почав урядувати. В тім самім фотелі сидів колись Гринько, але пересівся на менший у Москві, потім Скрипник, але перенісся зовсім з цього світа, а тепер ось він — Затонський, врятуваний галичанами від неминучої кулі коло Винниці.

Розсівся вигідно, закурив і глибоко задумався.

— Урядуй, чорт батька знає як! — сказав до себе і сплюнув. Контрреволюція порозстрілювана, опозиція здушена, тінь опозиції запроторена... а ти урядуй, покажи себе, закріплюй здобутки революції, переслідуй буржуазні ухили.

— Ех! — зітхнув з пересердям і витер окуляри.

Витирав докладніше як звичайно, бо хотів бо мусів бачити краще, як звичайно.

І справді.

Ледви вложив їх на ніс, а вже побачив.

Перед ним лежала книжка: „Науковий словник". Хто її автором! Безпартійні, нібн партійні, співчуваючі — одним словом петлюрівська наволоч. Цвенькають по українськи, мов зав'язалися, навіть тоді, як жаден Ерʼо не прийде!

— Давай їх сюди! — засичав крізь зуби наркомос і потягнув невинний словник, мов би вже волік його авторів.

Почав від першої сторінки, уважно, слово за словом, рядок за рядком. Чоло наркомоса чимраз більше хмарилося, уста затискалися, а кулак нервово товкся по столі.

— Чорт побери! Все революційне. Ні одного натяку, ні тіни контррр...

— Єсть! — аж скрикнув Затонський. — Так я й думав. О! Ступень — ґрадус! Ступень! Зовсім по петлюрівськи. Значить звязки з Андрієм Лівицьким, інструкції, варшавський центр...

Сягнув до свого „блок-ноту" (обовязково червоного!) і записав: „ступень — ґрадус". Ще й дав три оклики (Пенза, Вятка, Омск!).

— Шукаймо далі! — шепнув задоволено... О! Знову єсть! Полюс — бігун! Бігун?! Січас, січас! Вот, вот — знаю... Казали галичани: „Зимно, як на бігуні". Отже звязки з галичанами Дмитро Левицький, переписка, через Київ до Львова, через Львів до Києва, буржуазні „предрадсудки", жовтоблакитні мрії, тризубі плани

І знову записав: „Полюс — бігун". А червоним олівцем підкреслив (Соловки!)

Знову поринув у словникову лектуру і знову за хвилину тикнув пальцем, як цівкою „нагана"

— Оп як! Радіюс — промінь! Промінь від проміняти. Значить: совітську владу проміняти. Тепер мені ясно, чому петля, а не зашморг. Петля — мала, а більша — Петлюра!..

Вдоволено затер руки і записав ці два слова до „блок-ноту". А коло цього пятираменну зірку поставив („штаб Духоніна!").

На другий день ціла Україна довідалась, що викрито нову змову на поневолення робітниче селянських мас. Змову робили... граматики і мовознавці.

Напевно знов буде монстр-процес.

Галактіон Чіпка.

— **В Українськім Науковім Інституті в Берліні** відбувся 10. ц. м. виклад доц. д-ра Б. Крупницького на тему: Теофан Прокопович і шведи.

— **Опечатання читальні „Просвіти".** Дня 7. ц. м. опечатала поліція з Жовкви льокаль читальні „Просвіти" в Сулимові, пов. Жовква, під притокою, що в селі є пошесть тифу (1 випадок).

— **Боротьба москвофілів з православним священиком.** В Корчині сокальського повіту є від довшого часу православна громада, що обхоплює тепер майже 60 проц. населення села. Між ними є біля 45 відс. свідомих українців, а до 15 відс. москвофілів-„русинів". Православним священиком був там до недавна о. Осип Киріляк, щирий і свідомий українець. Проти нього розпочали безпощадну боротьбу тамошні москвофіли. Одним з епізодів тої боротьби була тяжка зневага о. Киріляка одною мешканкою села Пелагією Приймак ж. Степана. Коли по Йордані ц. р. о. Киріляк ходив по хатах з кропилом, Пелагія Приймак не тільки не пустила його на обістя, але ще й зневажила поганими словами. За це покарав її сокальський суд, але Приймак невдоволена присудом, внесла проти нього апеляцію. Дня 10. відбулася в львівському апеляційному суді розправа, на якій затверджено присуд сокальського суду. О. Киріляка заступав адвокат д-р Лев Ганкевич.

— **Вертають давні полонені.** До граничної стації Столпців прибуло на днях двох полонених бувшої австро-угорської армії, Ігнат Пітуті в полон на волинському фронті в 1916 р., пет ві полон на волинському фронті в 1916 р., перебули в Росії 17 літ. Разом з ними прибув теж польський леґіоніст А. Крамарчик. Полонені були заняті в промислових заведеннях в Орлі, де врешті позволили їм вернути до дому.

— **Радше смерть ніж служба при війську.** На Личаківському цвинтарі у Львові найшли трупа молодого мужчини, що вистрілом з револьверу відобрав собі життя. При ньому була картка з написом: „Тіло віддати до вжитку студентам медицини". Слідство викрило, що самогубом є 23-літний Людвик Шудловський, електротехнік, який втік від військової служби.

— **Великі дефравданти.** Львівська поліція одержала вістку, що з Румунії втік за границю Аврель Валеяно, начальник поліції в Араді здефравдувавши 650.000 левів. Утік у товаристві акторки Маргарети Немеш. Одночасно з Братислави втік промисловець Юрій Краля, зарвавши на шкоду товариства шкіряних продуцентів 50.000 чеських корон.

— **Три смертні присуди.** Наглий суд у Коломиї засудив на кару смерти на шибениці Фенчука, Никифорука та Реґуша, які належали до опришківської ватаги Чепика. Ця ватага напала була на дім Шпасера в Княжому. Тоді то згинув Шпасер і один опришок, Блясецький. На розправі опришки скинули всю вину на ватажка, який десь укривається, та на вбитого Блясецького.

— **Пімста.** 18-літня Реґіна Гамерштайн з Кривотул біля Отинії обляла сільною кислотою лице місцевому учителеві Казимирові Гурському, тому що не хотів з нею оженитися. Сама ж дівчина випила отрую.

— **Присуд на кс. Бахоту.** Процес кс. Бахоти в Ланцуті, обвинуваченого в зневазі суду та влади підчас проповіди з нагоди ювилею посла Вітоса, скінчився засудом. Кс. Б. дістав 7 місяців арешту, а крім того має заплатити 1000 зол гривни.

— **Мечет у Варшаві.** Управа міста Варшави рішила подарувати магометанській громаді площу під будову мечету. Побудують його при вул. Мекки на Саській Кемпі. Ту вулицю витичили при останнім реґуляційнім плані.

— **Напад на потяг.** Як повідомляють з Катовиць, на вугльовий потяг, що їхав зі стації Шарля до Ройча, напало в білий день коло 80 людей і почали скидати з возів вугіль. Поліцай

Дзяла, що робив в тім місці службу, стріляв кілька разів на пострах і сполошив грабіжників.

— **Більшовицька пропаганда в черновецьких школах.** В роковини комуністичного перевороту в Росії, 7. листопада були черновецькі школи переповнені більшовицькими летючками по лавках, виходках і коридорах. У тих летючках були й такі „клясові" заклики: „Геть зі системою нот і іспитів! Геть фашистична система зі шкіл! Ми хочемо комітетів учеників! Беріть собі приклад із радянських шкіл!" і т. п. Військо і поліція були всюди готові, але не було ніяких випадків.

— **Сензаційний лет ракетою.** Німецький летун Отто Фішер піднісся мин. неділі в сталевій ракеті до висоти 9.000 метрів і щасливо осів знову на землю. Конструкція ракети держиться в найбільшій тайні, а так само приготування до лету, що відбувся на острові Рігеи, роблено потайки. Справою кермує м-ство військових справ. Вістка про новий німецький здобуток техніки викликала в Англії та Франції велике враження.

— **Лавреати Нобля.** Нагороду Нобля в ділянці літератури призначено цього року російському письменникові Ів. Бунінові, що від 1918 р. живе в Парижі. Вславився повістю „Людина із Санфранціско". Дві нагороди в ділянці фізики одержали проф. Гайзенберг із Ляйпцігу за теорію квантів за мин. рік і професори Шрайдінгер з Австрії, що викладає в Оксфорді і проф. Дірас з Оксфорду, між яких поділено нагороду за 1933 р.

— **Чи можна вилікуватися з катару?** На це питання не легко відповісти. Є приповідка, що катар, який лікується, тревас цілий тиждень, а який не лікується 7 днів. Тому найліпше — запобігти простуді! Знаменитим запобіжним засобом є грудні карнельки „з 3-ма ялицями", бо крім своїх охоронних прикмет ділають вони змічнюючо. Дітвора є спеціяльно вразлива на гострі осінні подуви тому вказаним є, щоби діти мали грудні карнельки з „3-ма ялицями". Можна їх дістати в кожній аптиці і дрогерії за 60 сот.

— **„Влосополиск" змішнює зачіску,** надає волоссю яскравість і пруживість. Завдяки цьому укладаються волоси при чесанні багато лекше для зачіски, яка стає значно тривкішою: „Влосополиск" допакований до кожної торбинки шампону „Чарноглувка-Екстра", загального специфіку для плекання волосся.

— **Запертя.** Вже старі мистці лікарського знання ствердили, що природна гірка вода **„FRANCISZKA JOZEFA"** знаменито прочищує кишки.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Змагання аматорських театральних гуртків у Станиславові. Щоби піднести артистичний рівень аматорських театральних гуртків нашої округи, уладила станиславівська філія „Просвіти" в театральній салі „Українського Сокола" у Станиславові змагання, що відбуваються з великим успіхом шестий тиждень. У змаганнях бере участь 20 гуртків, а саме: Колодіївка, Ямниця, Хриплин, Хомяків, Микитинці, Угорники, Черніїв, Лисець, Шляхотське, Княгинин-Кольонія, Княгинин-Бельведер, Майдан, Рибне, Павелче, Вовчинець, Пасічна, Загвіздє, Єзупіль, Опришівці, Угринів Горішній та Угринів Долішній. У склад жюрі входять крім Виділу філії „Просвіти" професори Лепкий, Лісевич, Павлусевич, Хичій, директори театру ім. Тобілевича Вишневський, мгр. Кушнір і режисер Сітовський. При вступі на салю дістає кожний з присутніх картку, на якій пише свої увагп щодо гри; картки ті опісля збирають разом. По кожній виставі оголошує жюрі вислід оцінки. Перед кожним актом виступає гурток, що його буде грати, при чому у кількох словах посічник подає історію гуртка і, представляючи вступаючих, подає, хто з них яку ролю грає. Змагання почалися ще дня 8. жовтня інавгураційною промовою голови філії „Просвіти" д-ра Юлія Олесницького, котрий пояснив вагу і значіння драматичної штуки для нашого народу та потребу піднесення рівня драматичних аматорських вистав по наших селах. Кожний гурток грає лиш один акт. Досі грали: 8. X. драму „Безталанна", 15. X. „Невольника", 22. X. комедію „Розумний і дурень", 5. XI. пять одноактівок, а 12. XI. грають „Нещасне кохання". Опісля відбудуться тісніші змагання найкращих гуртків. Першу нагороду (мандрівну) становить срібний вінець, крім того є нагороди для найвизначніших гуртків і поодиноких артистів, як кілька примірників гарно оправленого комплету повісти Богдана Лепкого „Мазепа", кілька примірників великого двотомового „Кобзаря", „Історія України" М. Грушевського, годинники й інше. Першу нагороду (мандрівну) жертвує філія „Просвіти", інші поодинокі громадяни. Артистичний рівень гуртків дуже ріжнородний: від найслабших, просто бездушних рецитацій до правдивого артизму. Треба при цьому бачити, яке то оживлення панує все на салі. Як порівнюють всі із захопленням із собою поодинокі гуртки й виконавців, як пригноблююче впливає на присутніх лиха гра, а як запалює-ентузіязмує добра. Словом: змагання мають повний успіх. Вони розбудили велике зацікавлення. Вони є школою для гуртків, вони виробляють почуття мистецького смаку у присутніх, вони є дійсно добрим початком. Добра це була думка ініціятора мг-ра Кушніра і добре переводить він її в діло.

Ю. Е. О.

Відозви й комунікати.

ЗА ДОПОМОГУ В БУДОВІ НАР. ДОМУ.

Старе Козаче, Бесарабія.

Брати Українці!

Відчуваючи гостру потребу культурно-національного виховання й поліпшення матеріяльного добробуту нашого народу, визнали ми за конче необхідно збудувати в селі Старо-Козачому на Бесарабщині Народній Дім. Ми, члени будівельного комітету, даємо на цю ціль свою працю, час і по можливости матеріяльні засоби, але цього не вистане нам потрібна і стороння допомога. Приступаємо до цієї справи з глибокою вірою, твердою надією і горячою любовю до нашого поприниженого народу. Віримо, що ця свята мета: збудувати народній храм, буде досягнена при братерській допомозі нашого громадянства і що наш народ вийде таки на шлях справжнього людського життя, як рівний член великої світової родини на що він має повне право.

Дорогі наші Брати!

Де ви не булиб, не дивлячись на свій матеріяльний стан, прийдіть нам на допомогу, зложіть хоч і маленькі грошеві жертви на збудування нашого Народнього Дому, памятаючи, що з людських дрібненьких жертв витворається велике й могутнє народнє добро.

Час не стоїть і кличе нас до чину. Спішимо, щоби не запізнитись.

Просимо всі українські часописи передрукувати цю відозву, щоб наш голос було чути, як у краю, так і за кордоном.

Гроші посилати на адресу: **O. Huzar, Cernauti, Avram Janeu 8, Bucovina, Romania.**

З братерською пошаною: *Будівельник Комітет в селі Старо-Козачому, акерманського повіту, на Бесарабщині в Румунії.*

СПОРТ.

Україна-Погонь (Ліга).

Товариські змагання між цими дружинами відбудуться в неділю 12. ц. м. в год. 10-ій рано на грищі Погоні. Обі дружини виступлять у найсильніших складах. Слід нагадати, що перші змагання на весну ц. р. закінчилися сензаційною перемогою України над Погонею у відношенні 2:0. Погонь під цю пору чи не найліпша дружина Польщі, буде старатися за всяку ціну вирішити ці змагання у свою користь. Старанням України буде вийти з цих змагань з почесним вислідом. В год. 11.30 відбудуться на тому самому грищі змагання за вхід до Окружної Ліги Освіта—Погонь I. Б. Ціни білетів дуже низькі.

—о—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 11. XI. год. 3.30 попол. „Викрадена наречена".

Субота, 11. XI. год. 7.30 веч. „Весілля". Вступ тільки за запрошеннями Комітету Обходу 15-ліття незалежности Польщі.

Неділя, 12. XI. год. 3.30 попол. „Фрайлайн Доктор".

Неділя, 12. XI. год. 7.30 веч. „Весілля".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 11. XI. год. 5. попол. „Верховинські вечорниці".

Субота, 11. XI. год. 3.30 попол. „Моя сестра та я".

Неділя, 12. XI. год. 7.30 веч. „Дика бжола".

Неділя, 12. XI. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я".

Кіна.

АДРІЯ: „Два хлопчаки".
АПОЛЬО: „Мушу тебе здобути" (Іван Кепура).
АТЛЯНТИК: „Кінг-Конг".
ВАНДА: „Пожадана".
КАСІНО: „Якою мене бажаєш" (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: „Новітній Робінзон" (Дуглас Фербенкс).
КОЛІСЕЙ: „Карієра кельнерки", ревія „Найгарніші польки світа".
МАРУСЕНЬКА: „Новітній Робінзон" (Дуглас Фербенкс).
МІРАЖ: „Програма 7-ми зір".
МУЗА: „Чому я згрішила".
ПАЛЯС: „Мушу тебе здобути" (Іван Кепура).
ПАН: „Веселий караванир" (Власта Буріян).
ПАСАЖ: „Перше ковбоєве кохання".
СТИЛЕВЕ: „Жінка з другої руки" та ревія „З цілого серця" з Букоємською і Бельським.
ХИМЕРА: „Шанду".
УТІХА: „Демон великого міста" й ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 11. листопада 1933.

Відень (517,2) 11.30 Концерт, 20.40 Оп. музика; **Братислава** (279,3) 22.15 Концерт (музика, спів); **Прага** (488,2) 19.25 Пісеньки; **Штрасбург** (345,2) 16.00 „Реквієм" Верді; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 17.20 Музика; **Ляйпціг** (389,6) 18.00 Веселі хор. пісні; **Мінхен** (533) 18.25 Нар. пісоньки; **Будапешт** (550,5) 19.00 Циг. орхестра; **Мілянo** (331,5) 21.00 Опера; **Рим** (441,2) 13.00 Легка музика, 20.15 Спів (Даідоне, мецосопран), 21.00 Нац. гимни, опера.

Неділя, 12. листопада 1933.

Давентрі (1554,4) 18.30 „Буря" муз. песа Шекспіра; **Відень** (517,2) 15.30 Камер. музика, 21.30 „Зигфрид" оп. Ваґнера; **Братислава** (279,3) 19.05 Фортепян, 21.00 „Сніданни у маршала" комедія в 1. дії Тургенева; **Брно** (341,7) 18.00 „Цирульник із Багдаду" ком. оп. Корнеліюса; **Мор. Острава** (263,8) 11.00 Концерт (музика, спів); **Прага** (488,6) 15.00 „Івась і Гануся" оп. Гумпердінка; **Гайльсберг** (276,5) 12.00 Концерт оп. орхестри; **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 19.00 Концерт; **Ляйпціг** (389,6) 12.00 Концерт, 14.35 Шубертові, Брамсові, Шуманові, Ґріґові пісні; **Будапешт** (550,5) 17.00 Циг. орхестра, 20.20 „Ля ноче з мінї" оп. Гарве; **Мілянo** (331,5) 17.00 Муз. всячина, 20.30 „Долярі є Гондоле" оп. Нігріса; **Рим** (441,2) 17.15 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

Субота, 11. листопада 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 11.30 Огляд преси; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Військові орхестри (грамофон); 15.55 Грамофон; 16.00 Авд. для хорих, сальонова орхестра; 16.40 Лекція фр. мови; 16.55 Концерт; 18.00 Відчит; 18.20 Фортепян; 19.40 Спортові вістки; 22.50 Грамофон; 23.00 Авдиція; 24.00 Промова през. Мосціцького.

Неділя, 12. листопада 1933.

9.00—9.53 Ранішня авдиція; 10.00 Ред. музика з грамофону; 12.10 Метеорольог. вістки; 12.15, 13.12 Концерт; 13.00 Суспільна політика (виг. мін. Губіцький); 14.00 Спомини з боїв; 14.15 Огляд ринків ріжних продуктів; 14.25 Вокальна музика з грамофону; 14.50 Хліборобство в господарському житті; 15.00 Село в 1918 р.; 15.20 Мадярська музика; 16.30 Четвертьгодина славних артистів: Гіполіто Лázаро, тенор (з грамофону); 16.45 Поетична чвертьгодина; 17.00 Завдання жінок у самоврядуваннях; 17.15 Музика, спів; 18.00 „Весілля" Виспянського; 18.40 Веселі пісоньки; 19.00 Три знаки запиту; 19.10 Всячина, грамофон; 19.30 Сильветки академиків літератури; 19.50 Грамофон; 20.00 Що нарід може сподіватися від армії; 20.10 Легка музика (орхестра, вібрафон); 21.05 веч. денник; 21.15 Відчит; 21.30 На веселій львівській хвилі; 22.30, 22.31 Спортові вістки; 22.40 Віденська музика, спів; 23.05 Легкий концерт.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові на приватній біржі платили в пятницю за доляра 5.63 зол. Банк Польський платив за доляра 5.50 зол.

Золото: доляри 9.04—9.07, франки фр. 36.50—36.70, дукати 83.50—83.70, рублі 46.70—47.20, корони 37.50—37.80.

Срібло без змін.

У Варшаві в пятницю були такі курси: Льондон 28.44, Париж 34.86, Берлін 212.25, Ціріх 172.56, Амстердам 359.25, Нюйорк кабель 5.55, Нюйорк чеки 5.54.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10. XI.: масло дес. зол. 2.90, молоко 22 сот., сметана 90 сот., яйця 4.30—4.40 зол. за копу. Тенденція на масло, сметану і молоко сильна, на яйця звишкова.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Заходом „Жіночої Секції" Кр. Р. Ш. ім. Т. Шевченка відбудеться в неділю дня 12. ц. м. в год. 6. вечір в домівці Кружка (Супінського 21) „Вечір народніх танців". Вступ: добровільні датки. 575 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.